

4

El debat parlamentari sobre la prestació d'ingressos mínims

Resum

Belén Santa Cruz Díez
Economista i periodista

Paraules clau:
prestació d'ingressos mínims, iniciativa legislativa popular, debat, consens, partits polítics, sindicats, reforma.

El 21 d'abril de 2015, els sindicats CCOO i UGT van registrar al Congrés dels Diputats la iniciativa legislativa popular en demanda d'una prestació d'ingressos mínims amb el suport de 700.000 firmes. Naixia així una iniciativa per tramitar una proposició de llei que reforçés la protecció dels ciutadans, especialment els desocupats de llarga durada i les seves famílies.

Ahora, s'iniciava un debat polític entorn de la renda mínima, en què han participat experts de diversos àmbits, i en el marc del qual s'ha discutit, també, sobre alternatives com ara la renda bàsica, i s'ha subratllat la necessitat de revisar el mapa actual de protecció social de l'Estat. Un debat en el qual hi havia un cert consens sobre el diagnòstic de la situació i la necessitat de disposar de nous instruments de protecció social, però també visions molt diferents en relació amb la inspiració de la prestació d'ingressos mínims, la seva finalitat, la viabilitat econòmica, l'àmbit competencial, etc.

Destacats:

1. Aquesta iniciativa legislativa popular neix perquè, amb l'augment de la desigualtat i l'amenaça que representen els canvis associats a la revolució tecnològica, la societat percep cada vegada més que el sistema de garantia de rendes actual és inadequat per tal de resoldre les situacions de necessitat.
2. Els sindicats consideren que el sistema actual és enormement ineficient per combatre la desigualtat, i que cal transitar cap a un sistema de garantia de rendes.
3. Aquesta proposició de llei es pot analitzar amb un enfocament més assistencial, o bé des d'una concepció de dret subjectiu que tendeixi cap a la universalitat i la incondicionalitat.
4. Estem davant d'una política social més avançada que vol allunyar-se de la mirada més assistencial i promoure la llibertat i l'autonomia de les persones.
5. La col·laboració entre els diferents nivells administratius és fonamental. Cal passar de les incompatibilitats a la cooperació.
6. Si es tracta de protegir persones i famílies en situació de necessitat, 12.000 milions d'euros és un cost elevat?

1. Introducció

El 21 d'abril de 2015, els sindicats CCOO i UGT van registrar al Congrés dels Diputats la iniciativa legislativa popular en demanda d'una prestació d'ingressos mínims amb el suport de 700.000 firmes. Naixia així una iniciativa per «tramitar una proposició de llei que respongui a la creació d'una nova prestació que sigui l'última xarxa de protecció sociolaboral per a les famílies treballadores del nostre país», tal com va assenyalar Cándido Méndez.

El febrer del 2017, el Congrés dels Diputats prenia en consideració aquesta iniciativa per establir una prestació d'ingressos mínims de 431 euros en l'àmbit de protecció de la Seguretat Social, adreçada especialment als desocupats de llarga durada desprotegits i a les famílies sense recursos. Al cap de cinc mesos, es va aprovar amb 177 vots a favor i 165 en contra. La proposició de llei obria un debat sobre la renda mínima i altres propostes, com ara la renda bàsica, i sobre la necessitat de revisar el mapa actual de protecció social de l'Estat. Durant les intervencions que hi va haver a la Comissió de Treball, Migracions i Seguretat Social (abans Comissió d'Ocupació i Seguretat Social), vam poder escoltar representants dels diferents grups polítics i experts d'àmbits molt diferents, entre els quals hi ha un consens força generalitzat pel que fa al diagnòstic de la situació i la necessitat d'impulsar instruments de protecció social nous, però també una diversitat d'opinions considerable sobre quines són les eines més adequades per fer front a aquesta situació, així com la inspiració i les característiques que ha de tenir una prestació d'ingressos mínims.

Cal destacar el caràcter social d'aquesta mesura, que va néixer gràcies al suport de més de 700.000 ciutadans, amb una clara vocació d'assegurar un nivell mínim d'ingressos que garanteixi unes condicions bàsiques a les persones que, tot i ser capaces de treballar i voler fer-ho, no poden. Un mandat social que instava el Congrés a assumir la responsabilitat política de protegir tots els ciutadans, lluitar contra la pobresa i l'exclusió social, i garantir un nivell de recursos mínim que permeti que tothom pugui fer front a les seves necessitats bàsiques.

Aquesta proposta va sorgir perquè, davant els increments de la desigualtat i l'ame-naça creixent que representen els canvis derivats de la revolució tecnològica, la societat percep cada vegada més que el sistema actual de garantia de rendes és inadequat per fer-se càrrec de les situacions de necessitat. De fet, les taxes de cobertura reduïdes, el percentatge escàs de despesa en matèria de protecció social o la mateixa ineficiència dels resultats obtinguts són alguns dels arguments que es van poder sentir al llarg del debat parlamentari sobre aquesta iniciativa. Sigui pel motiu que sigui, el cert és que els instruments de protecció social que tenim s'han de millorar i simplificar, o bé s'han de complementar amb instruments nous.

Tot i que el diagnòstic és compartit, al voltant d'aquesta proposta concreta de prestació d'ingressos mínims s'ha generat un debat interessant i de fons sobre si és realment necessària, i també sobre aspectes com la seva idoneïtat, configuració, quantia, condicionalitat, etc. Aquest debat pot ser més o menys profund, i situar aquesta prestació en l'àmbit de les prestacions assistencials vinculades amb l'ocupació, o bé anar més enllà i veure-la com un dret subjectiu i, per tant, universal, tal com fa la iniciativa presentada. El que és un fet, però, és que la preocupació per garantir un nivell mínim d'ingressos per tal que tots els ciutadans puguin viure amb dignitat ha guanyat pes en l'agenda política.

En aquest capítol, analitzarem els motius, l'objectiu i els punts de discussió principals sobre aquesta prestació que van sorgir en el debat parlamentari de la Comissió de Treball, Migracions i Seguretat Social. En espera de l'informe final, i pendants de saber fins on és capaç l'acció política de tirar endavant aquesta proposta, podem

retenir els aspectes que van sorgir en el debat, les diferents propostes de reforma i termes com ara ingrés mínim, renda bàsica, lluita contra la desigualtat, dignitat, responsabilitat política, exigència social, dret subjectiu, protecció, oportunitats..., que s'han anat incorporant al debat polític com a resposta d'una exigència social, civil i democràtica cada vegada més gran. Perquè, tal com va assenyalar el premi Nobel Joseph E. Stiglitz, un sistema socioeconòmic que proporciona desavantatges a una part majoritària de la població és un sistema que està condemnat a la inestabilitat i al fracàs.

2. La raó de ser d'aquesta mesura

La situació social resultant de la crisi econòmica i la incapacitat dels mecanismes actuals a l'hora d'ocupar-se de les necessitats de la població van empènyer els sindicats a presentar aquesta iniciativa. Tal com assenyalen a l'exposició de motius de la proposició de llei, «la crisi actual ha posat en evidència, i d'una manera dramàtica, la inadequació del nostre sistema de garantia de rendes davant els efectes ja coneguts de l'augment de la pobresa». I afegeixen que «els efectes de la crisi han delmat l'estat del benestar, el nivell d'atur ha augmentat fins a uns nivells històrics i s'ha produït una caiguda espectacular de l'ocupació, al mateix temps que s'han dut a terme una sèrie de modificacions legislatives que han repercutit en la despesa social i han afectat la cobertura del sistema de garantia de rendes».

Aquesta iniciativa sorgeix, doncs, per reforçar el sistema de protecció social actual i aportar-hi solucions noves i més adequades, ja que els mecanismes existents no protegeixen totes les persones en situació de necessitat. A més, aquest sistema de protecció social no es pot adaptar a les situacions noves que han anat sorgint. Per tant, cal ampliar i completar els sistemes de protecció social i seguretat econòmica per garantir uns ingressos mínims a tots els ciutadans. En definitiva, aquesta proposició vol reforçar les prestacions actuals, però mai en detriment de les que ja existeixen.

El fonament de la iniciativa, però, encara és més profund, perquè considera que, més enllà de les dificultats econòmiques que travessa l'economia espanyola, la protecció de les persones amb una cobertura social pública escassa o bé inexistent és «una exigència social, cívica i democràtica». «Els ciutadans i les ciutadanes han de tenir garantida una protecció social pública adequada», afirma el document.

En la defensa d'aquesta prestació, es fa referència directament a la Constitució espanyola, en assenyalar: «La prestació d'ingressos mínims no contributiva és un dret subjectiu que es fonamenta en l'article 41 de la Constitució, que preveu l'obligació dels poders públics d'atendre les situacions de necessitat, especialment en cas de desocupació. Aquest precepte s'ha d'entendre d'acord amb altres atribucions atorgades per la Constitució als poders públics, com ara el respecte a la dignitat de la persona com a fonament de l'ordre polític i de la pau social (article 10.1 CE); la promoció de les condicions per aconseguir que la llibertat i la igualtat de les persones i grups siguin reals i efectives (article 9.2 CE); l'obligació de promoure condicions favorables per al progrés social i econòmic, com també per a una distribució de la renda regional i personal més equilibrada (article 40 CE), i la protecció social, econòmica i jurídica de la família (article 39.1 CE)».

3. La visió dels sindicats

Fernández Toxo (exsecretari general de CCOO) i Álvarez Suárez (UGT) van intervenir en representació de la comissió promotora de la iniciativa legislativa popular per exposar els motius que en justificaven la presentació. A continuació, també van

prendre la paraula el secretari de Polítiques Públiques i Protecció Social de CCOO, Bravo Fernández, i el secretari confederal d'UGT, Carrió Ibáñez.

Fernández Toxo va fer una al·lusió especial al fet que aquesta prestació s'estableix com «un dret subjectiu»; ha de durar «mentre duri la necessitat» (a diferència de com funcionen actualment alguns dels ajuts assistencials), i ha de ser compatible amb les rendes assistencials de les comunitats autònomes, les quals, no obstant això, computarien a l'efecte del llindar d'ingressos per accedir a la prestació. En definitiva, tal com va assenyalar: «no es tracta d'un subsidi ni d'una subvenció, sinó de consolidar un nou dret per completar la xarxa de protecció social a Espanya».

Álvarez Suárez va apel·lar a la necessitat d'aconseguir una prestació que tingui «un caràcter permanent i universal pel que fa a les condicions d'accés a la protecció». El secretari confederal d'UGT, Carrió Ibáñez, per la seva banda, va iniciar la seva intervenció amb una frase contundent: «El govern ha rescatat els bancs; amb aquesta iniciativa legislativa popular, UGT i Comissions pretenem rescatar les persones».

Per als sindicats, el sistema actual és enormement ineficient en el combat contra la desigualtat. Les taxes de cobertura actuals han permès que hi hagi persones que hagin exhaurit totes les prestacions, que s'hagin quedat sense cap mena d'ajut que els permeti subsistir i que no tinguin cap cobertura. Amb els instruments de protecció social actuals, no s'arriba a protegir tots els ciutadans que estan en situació de necessitat, i és per això que els sindicats, en paraules de Carrió Ibáñez, consideren que cal «anar cap a un sistema de garantia de rendes [...]», ja que «les polítiques formulades al nostre país no han estat la solució per combatre la pobresa i l'exclusió social».

D'altra banda, els nivells d'atur elevats i les condicions precàries que pateixen molts treballadors justifiquen la necessitat de reforçar el sistema de protecció contra l'atur, que, tal com va destacar Fernández Toxo, cal que «vagi acompanyat de polítiques actives en matèria de formació, de qualificació». Els sindicats assenyalen, fins i tot, que la vinculació d'aquesta mesura al sistema de protecció contra l'atur seria una oportunitat per tal de millorar el sistema assistencial, ja que s'alliberarien recursos per fer-se càrrec de les situacions d'exclusió social en l'àmbit de les competències d'assistència social, que són exclusives de les comunitats autònomes.

Respecte de la viabilitat econòmica de la mesura, de la qual els sindicats estan plenament convençuts, expliquen que hi ha marge, atès que Espanya gasta menys en protecció social que la mitjana dels països de la zona euro. Estimen que la mesura tindria un cost d'11.000 milions d'euros, si bé matisen que, en realitat, podria ser molt menor, perquè algunes de les prestacions actuals es podrien simplificar i podrien ser substituïdes per la que proposen.

En aquesta mateixa línia, Fernández Toxo va apuntar que Espanya no té un problema d'excés de despesa, sinó «un problema d'ingressos insuficients, ja que ingresem set o vuit punts menys del PIB que els altres països del nostre entorn, i aquesta diferència és la que impedeix que algunes polítiques [...] es puguin obrir pas amb prou garanties cap als ciutadans i les ciutadanes del nostre país». En aquest sentit, aposten per emprendre una reforma fiscal que doti les administracions públiques de recursos suficients i avanci en el camí de la consolidació fiscal, i proposen cinc alternatives interessants per millorar el finançament: augmentar l'eficàcia de la lluita contra el frau, modificar l'impost de societats per elevar-ne la recaptació, augmentar la imposició sobre la riquesa, incrementar la recaptació de la imposició mediambiental i eliminar alguns dels beneficis fiscals dels plans privats de pensions.

Respecte del marc competencial, els sindicats van explicar que les competències de les comunitats autònomes no en quedarien afectades, perquè la prestació tindria el

mateix tractament que les pensions no contributives, que són finançades per l'Estat i gestionades per les comunitats autònomes. No obstant això, aquesta prestació es podria configurar de diverses maneres: la gestió pot correspondre a l'Imsero i als serveis socials de les comunitats autònomes, o bé es pot portar a terme en el marc dels serveis d'ocupació de les autonomies i sota la coordinació i supervisió del Servei Públic d'Ocupació Estatal. El que van considerar més important és que hi hagués una bona coordinació entre els diferents nivells administratius en el sistema de protecció social, i que es passés d'una visió d'incompatibilitats entre prestacions a un grau més elevat de cooperació.

Cal destacar, també, que els sindicats desvinculen completament aquesta mesura del que seria una renda bàsica. «La proposta que hem portat aquí no és una renda bàsica [...] –malgrat que nosaltres, com crec que tothom, considerem interessant debatre aquest tema–; el que hem plantejat aquí és una iniciativa de renda mínima i, per tant, una renda mínima subjecta a condicionalitat», va assenyalar Bravo Fernández.

Finalment, convé remarcar la importància que els sindicats atorguen a aquesta prestació per l'impacte de gènere que té, ja que dos terços dels beneficiaris potencials són dones, i també pel seu pes en el combat contra la pobresa infantil.

4. La prestació

Abans d'analitzar els punts principals del debat que la proposta va suscitar entre els diferents grups polítics, repassarem els objectius, els principis inspiradors i les característiques bàsiques d'aquesta prestació d'ingressos mínims.

L'objectiu que marca la mateixa proposició de llei és «garantir uns ingressos mínims a totes les persones que, essent capaces de treballar i volent fer-ho, no poden, raó per la qual estan mancades dels recursos que els han de permetre viure amb dignitat, i a totes aquelles altres persones a qui els instruments actuals de protecció social no donen resposta».

L'article IV diu: «Aquesta iniciativa legislativa popular té com a objectiu principal establir i regular un dret subjectiu a una nova prestació econòmica del sistema de la Seguretat Social en la modalitat no contributiva, que desenvolupa el principi rector consagrat a l'article 41 de la Constitució espanyola, segons el qual els poders públics han de mantenir un règim públic de seguretat social que garanteixi per a tots els ciutadans l'assistència i les prestacions socials suficients en cas de situacions de necessitat, especialment a causa de la desocupació». És, per tant, un mecanisme nou de política econòmica i social que vol «garantir l'accés a la protecció social de la població que actualment no és emparada per cap prestació».

Es tracta de configurar i ampliar el sistema de protecció social actual des dels tres nivells administratius. En primer lloc, des de l'Administració general de l'Estat, amb la creació d'una prestació econòmica nova que garanteixi unes condicions mínimes als ciutadans que no perceben cap renda. En segon lloc, l'esforç també ha de provenir de les comunitats autònomes, que en alguns casos han de mantenir les prestacions d'assistència social i, en d'altres, han de reforçar-les. I, finalment, s'ha de mantenir o potenciar la contribució que les administracions locals han tingut fins avui.

Els principis inspiradors d'aquesta proposta són:

- ✓ Igualtat en l'accés a la prestació.
- ✓ Equitat entre les persones beneficiàries a l'hora de reconèixer la prestació.
- ✓ Universalitat del dret sempre que es reuneixin els requisits per obtenir la prestació.

La seva naturalesa jurídica respon als principis següents:

- ✓ Universalitat: es tracta d'una prestació adreçada a les ciutadanes i als ciutadans mancats de recursos econòmics, i se'n garanteix la concessió mentre reuneixin els requisits exigits.
- ✓ Exigibilitat: aquesta nova prestació es configura com un dret subjectiu i, per tant, està garantida i és exigible, i no es pot condicionar a la disponibilitat pressupostària.
- ✓ Subsidiarietat: és una prestació de caràcter econòmic que s'atorga quan no es té accés a altres prestacions, perquè prèviament s'han exhaurit, o bé perquè no es compleixen els requisits previstos per tal que els siguin concedides.
- ✓ Incompatibilitat: és una prestació incompatible amb altres prestacions del sistema de seguretat social, tant contributives com no contributives.
- ✓ Dret personal: el caràcter personal d'aquesta prestació la converteix en intransferible i inembargable. D'altra banda, no és exportable ni es pot classificar entre les prestacions especials en metàl·lic no contributives.

La taula següent recull les característiques principals de la prestació d'ingressos mínims:

Taula 1. Elements de la prestació d'ingressos mínims

 Beneficiaris	<p>S'adreça fonamentalment a les més d'1.800.000 llars amb una renda per càpita inferior a 5.837 euros anuals.</p> <p>La major part de persones que viuen en aquestes llars, i, per tant, beneficiàries potencials d'aquesta prestació, són dones: 1.472.779 dones davant de 678.221 homes.</p> <p>El nombre total de beneficiaris potencials és de més de 2 milions de persones. Els sindicats estimen una xifra de 2,4 milions de beneficiaris potencials (62% dones i 16% joves menors de 30 anys).</p>
---	--

Requisits

Ser major de 18 anys i menor de 65.

Residir legalment en territori espanyol i haver-ho fet ininterrompudament durant els sis mesos anteriors a la data de sol·licitud de la prestació (requisit no exigible a les persones víctimes del tràfic de persones ni a les víctimes de violència de gènere).

Estar privat d'un nivell mínim de recursos econòmics:

- El llindar és el 75% del salari mínim interprofessional (SMI) vigent, i s'exclouen del còmput anual les pagues extraordinàries. En el supòsit d'unitats familiars, la renda per càpita no ha de superar aquesta quantitat. S'exclouen del còmput les prestacions familiars en la seva modalitat no contributiva, les prestacions derivades de l'atenció a persones en situació de dependència i els ajuts o les prestacions a favor de la infància, entre d'altres.

No reunir els requisits per al reconeixement o la represa de prestacions d'atur en les modalitats contributiva o assistencial, renda activa d'inserció o altres ajuts o prestacions econòmiques previstes en programes temporals de protecció contra la desocupació.

Estar inscrit com a demandant d'ocupació. Aquesta inscripció s'haurà d'haver mantingut de manera ininterrompuda com a mínim durant els 12 mesos immediatament anteriors a la sol·licitud de la prestació d'ingressos mínims.

Durada

El dret a la prestació es mantindrà mentre es mantinguin les condicions que hi donen accés.

El Servei Públic d'Ocupació Estatal i els serveis públics d'ocupació autonòmics podran exigir que les persones beneficiàries portin a terme determinades actuacions dirigides cap a la seva inserció laboral o la millora de l'ocupabilitat.

El reconeixement del dret a la prestació d'ingressos mínims per part de l'entitat gestora competent implicarà l'afiliació d'ofici a la Seguretat Social de la persona beneficiària que no hi hagi estat afiliada prèviament.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Incompatibilitats</p> 	<p>La prestació d'ingressos mínims és compatible amb la percepció de prestacions derivades de l'atenció a persones en situació de dependència, ajuts o prestacions a favor de la infància, ajuts econòmics o d'una altra naturalesa d'emergència social, o qualsevol altra prestació, periòdica o no, de naturalesa assistencial, independentment de l'Administració pública o l'entitat que la proporioni.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Incompatibilitats</p> 	<p>La prestació d'ingressos mínims és incompatible amb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les prestacions de seguretat social en les modalitats contributiva i no contributiva, a excepció de les prestacions familiars en la modalitat no contributiva. • El treball per compte d'altri i per compte propi, encara que per dur-lo a terme no sigui obligatori donar-se d'alta en algun dels règims de la seguretat social. No obstant això, el govern podrà regular reglamentàriament la compatibilitat amb el treball per compte d'altri i per compte propi per un període màxim de tres mesos, com a mesura d'impuls a l'ocupabilitat de persones que ja percebessin la prestació i en el marc d'accions concretes adreçades a col·lectius amb dificultats especials d'inserció laboral.
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Finançament</p> 	<p>El finançament s'ha de garantir a partir dels impostos i els pressupostos generals de l'Estat, ha de respondre als criteris d'eficiència i de suficiència, i ha de contribuir a augmentar la cohesió social i territorial.</p> <p>Els sindicats estimen que aquesta mesura tindria un cost d'11.000 milions d'euros. Segons les dades del 2017, el cost immediat, si s'apliqués avui, seria de 3.215 milions d'euros, i el cost al cap d'un any, de 9.931 milions d'euros.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Ordenament jurídic</p> 	<p>La incorporació de la nova prestació a l'ordenament jurídic es fa mitjançant la modificació del Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de Seguretat Social, amb l'addició d'un nou capítol X al títol II, com a expressió formal de la plena integració de la prestació no contributiva d'ingressos mínims en el marc de l'acció protectora de la Seguretat Social, i la introducció d'altres modificacions complementàries.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Obligacions del beneficiari</p>	<p>Comunicar a l'entitat gestora de la prestació qualsevol variació de la seva situació o de la de la seva unitat econòmica que pugui tenir incidència en el manteniment del dret o en la quantia de la prestació.</p> <p>Proporcionar a l'entitat gestora la documentació o informació que li sigui requerida en relació amb el reconeixement o manteniment del dret.</p> <p>Participar en les accions de millora de l'ocupabilitat, programes d'ocupació, o en accions de promoció, formació o reconversió professionals que determinin els serveis públics d'ocupació o les agències de col·locació (quan portin a terme activitats en col·laboració amb els primers), i acceptar la feina adequada que els serveis públics d'ocupació o aquestes agències li ofereixin.</p> <p>Reintegrar les prestacions percebudes indegudament.</p>

Font: elaboració pròpia a partir de la Proposició de llei sobre l'establiment d'una prestació d'ingressos mínims en l'àmbit de protecció de la Seguretat Social.

5. El debat polític

De la proposta i del debat que en va sorgir es desprèn que aquesta proposició de llei es pot concebre des de perspectives diverses: des d'un punt de vista més assistencial, entesa com una prestació per ampliar la protecció dels desocupats i de les famílies, o bé des d'una concepció de dret subjectiu que tendeix a la universalitat i, fins i tot, a la incondicionalitat. També es tracta, però, d'una proposta complexa, perquè combina elements de propostes diferents (renda mínima, renda bàsica, impost negatiu sobre la renda, etc.), per la qual cosa s'ha analitzat des de punts de vista molt diversos.

La proposta de prestació d'ingressos mínims va permetre iniciar un debat interessant sobre el mapa actual de prestacions socials a Espanya i sobre la necessitat de crear instruments nous que donin resposta a les necessitats dels ciutadans. Al llarg de les intervencions dels diferents experts i grups polítics, vam observar que hi ha un consens majoritari sobre l'estat de la situació i sobre la necessitat de millorar el mapa de prestacions actual. En canvi, però, hi ha diverses opinions sobre el camí que cal seguir: crear prestacions noves (que adoptin les diferents configuracions possibles), centrar-se a millorar el sistema que ja existeix, o bé apostar per la creació d'ocupació entesa com l'instrument més efectiu en la lluita contra la pobresa i la desigualtat.

Molts partits polítics van considerar que el punt de partida era assumir la responsabilitat política de donar resposta al clam social –recordem que aquesta mesura neix d'una iniciativa legislativa popular– que demana millorar la protecció de les persones més vulnerables. Entenien que es tractava d'una mesura necessària i oportuna, davant la situació de desigualtat i l'elevat nivell de desocupació actuals, i davant un futur ple de canvis derivats de la revolució tecnològica. Però, mentre que, per a alguns partits i representants d'organitzacions socials, aquesta prestació fins i tot queda curta, per a d'altres, en canvi, és una mesura innecessària i inassumible des del punt de vista econòmic, i són més partidaris de millorar els instruments de protecció ja existents i de centrar-se en la creació d'ocupació com a eina de lluita contra la pobresa i la desigualtat.

A continuació, analitzarem alguns dels principals punts de discussió que van sorgir sobre aquesta prestació d'ingressos mínims, que van des de la mateixa concepció i raó de ser de la mesura, fins a aspectes concrets com ara la gestió, el finançament o els incentius.

5.1. Hem de revisar el mapa actual de prestacions?

La crisi econòmica va posar en evidència la inadequació del sistema de garantia de rendes espanyol davant l'augment de la desocupació, la pobresa i la desigualtat. Tenir feina ja no és la solució a la pobresa, i el mapa actual de prestacions socials i assistencials al nostre país no compleix els objectius que s'havia fixat, perquè és incapaç de protegir totes les persones que estan en situació de necessitat. D'altra banda, les noves realitats derivades de la revolució tecnològica requereixen mesures també noves, perquè les mateixes receptes del passat ja no poden solucionar els problemes del present i el futur. Tal com va assenyalar la diputada socialista Soledad Pérez Domínguez, «[...] s'ha produït una retallada permanent en el sistema de garantia de rendes. El nostre grup va acceptar de tramitar aquesta iniciativa i, davant l'augment de la pobresa, l'exclusió i la desigualtat, creiem que, quaranta anys després, cal reforçar el sistema de garanties de rendes al nostre sistema i en la Constitució».

El debat polític va girar sempre entorn de la necessitat de revisar el mapa de prestacions del nostre país i entorn de si calia que la iniciativa legislativa anés acompanyada d'una reordenació del conjunt de prestacions socials, aspecte sobre el qual hi ha un consens força generalitzat, a causa de l'amalgama de prestacions heterogènies que hi ha en l'actualitat, que no arriben als qui de debò les necessiten i creen un sistema complex, opac, desigual i ineficient. Fins i tot els que defensen que el sistema actual ja és molt complet i que, amb el sistema de protecció contra la desocupació i els programes autonòmics, respon bé a les necessitats dels ciutadans, reconeixen que cal reformular, reordenar i harmonitzar totes les rendes.

Entre altres qüestions, es va parlar de la necessitat de simplificar i racionalitzar tot el sistema; facilitar les gestions (en aquest punt, per exemple, es va proposar d'implantar la finestreta única); homogeneïtzar el mapa de prestacions; flexibilitzar els requisits d'entrada per apropar-se més a la població objectiu (l'evidència indica que, com més exigents són les condicions, més grans són les dificultats d'accés per als més pobres); reforçar la col·laboració entre administracions i la feina conjunta, alhora que es clarifiquen les competències; millorar les quanties i adaptar-les permanentment a les situacions de necessitat. En definitiva, es tracta de transitar cap a un sistema harmonitzat, coordinat i que permeti que el conjunt de les administracions públiques actuï amb eficàcia.

En aquest punt, va sorgir una discussió sobre l'obligació de donar cobertura a totes les persones en situació de necessitat, ja que el sistema actual deixa fora col·lectius com ara famílies i menors en situacions de pobresa i vulnerabilitat, i treballadors precaris o desocupats de llarga durada. En aquest sentit, van sorgir propostes com ara incrementar la despesa actual en prestacions, disposar d'una prestació universal per a la cura dels fills o adaptar el sistema vigent de protecció social a les condicions de treball.

Susías Rodado, de la Xarxa Europea de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social, va esmentar els «19 sistemes» que hi ha a Espanya, entre estatals i autonòmics, que «no es parlen entre si», i va comentar que la discrecionalitat pressupostària genera situacions de manca d'accés al sistema. Segons aquest expert, hi hauria tres opcions: reformar del tot el sistema o fer-hi millores substancials; aprovar una llei bàsica que l'integri tot («complicat»), o bé desenvolupar un instrument com el que preveu aquesta Proposició de llei sobre l'establiment d'una prestació d'ingressos mínims en l'àmbit de protecció de la Seguretat Social.

Convé esmentar també la proposta d'Units Podem en la línia d'aprovar un Projecte de llei de reordenació integral de les prestacions no contributives de la Seguretat Social per tal de millorar-ne la cobertura, introduir-hi nous àmbits d'actuació i clarificar els que actualment es preveuen. Segons la diputada d'aquest grup Isabel Franco Carmona, caldria una reforma integral de les rendes mínimes perquè hi hagi un mínim de dignitat a la vida de les persones, un aspecte que considera «el taló d'Aquil·les» de la iniciativa plantejada pels sindicats.

I ens hem de fer ressò també de les reclamacions de moltes organitzacions sobre la necessitat d'adequar el sistema a la Carta Social Europea, atès que, tal com s'ha reivindicat repetidament els darrers anys, els informes del Comitè Europeu de Drets Socials del Consell d'Europa qualifiquen d'inadequat el sistema de rendes mínimes a Espanya, perquè haurien de ser atorgades mentre hi hagi la situació de necessitat i no pas per a un període de temps limitat; tampoc no s'haurien de limitar l'edat o el lloc de residència del beneficiari, i la quantia hauria de ser suficient.

Sembla clar, doncs, que, independentment dels diferents punts de vista, opinions i propostes, hi ha un consens ampli entre els grups polítics i els experts sobre la

necessitat de revisar el mapa actual de prestacions per poder disposar d'un sistema harmonitzat, eficient i que compleixi de veritat l'objectiu de protegir totes les persones que estan en situació de necessitat i vulnerabilitat, tot garantint-los un nivell mínim d'ingressos.

5.2. Per què una prestació d'ingressos mínims?

A partir del diagnòstic comentat a l'apartat anterior, van sorgir posicions diferents sobre aspectes com ara la naturalesa de la prestació, la seva raó de ser. La mesura va rebre suports des d'un punt de vista moral i ètic, d'eficiència i de recuperació econòmica, d'igualtat, de protecció a les famílies i als desocupats, de justícia social, de responsabilitat democràtica, etc.

Recordem que les intervencions a la Comissió es van produir en un moment en què, després de la crisi econòmica, els nivells d'atur, pobresa, exclusió social i desigualtat eren insostenibles. L'economia es recuperava, però els fruits del creixement no arribaven a tots els ciutadans. És per aquest motiu que els ponents es referien constantment a la necessitat d'actuar amb urgència davant d'indicadors com ara el nombre elevat de llars sense cap mena d'ingressos (més de 600.000 en l'actualitat); la diferència de renda entre el 20% de la població més rica i el 20% de la més pobre (6,6 vegades); la taxa elevada de pobresa infantil (actualment gairebé un 30%), o la desocupació de llarga durada (més de dos milions d'aturats busquen feina des de fa més d'un any, etc.).

La necessitat de la prestació obeïa, doncs, a un propòsit conjuntural: oferir la cobertura necessària als desocupats de llarga durada i a les seves famílies; però, també, a un altre de caràcter estructural molt relacionat amb la revolució tecnològica, ja que, en una societat en què la renda i la pobresa estan fortament vinculades a l'ocupació, ens hem de preparar i hem de disposar d'instruments que donin resposta als canvis derivats de l'automatització o la robotització, i que, al mateix temps, siguin sostenibles en els diferents moments del cicle econòmic. Recordem les paraules del diputat Carles Campuzano: «El nostre sistema de protecció social en l'àmbit estatal i en matèria d'ocupació està dissenyat per a una crisi de curta o mitjana durada».

Des del primer moment del debat, es va posar l'èmfasi en com n'era d'important que la iniciativa provingués de la societat civil, i que calia que el Parlament complís el que molta gent considera una obligació política i moral bàsica. Precisament per això, una de les grans justificacions de la mesura és el compliment del mandat constitucional per part dels poders públics, i, tal com hem assenyalat anteriorment, s'hi esmenten diferents articles de la Constitució (41, 10,1, etc.). També s'al·ludeix, però, a la Carta Social Europea, a les recomanacions del Comitè Europeu de Drets Socials sobre les rendes mínimes a Espanya i a l'article 34.3 de la Carta de Drets Socials de la Unió Europea.

També hi ha qui justifica una prestació d'ingressos mínims des d'una perspectiva de fons, moral i ètica, per garantir que tothom pugui tenir una vida digna, protegir el dret de les persones a disposar dels recursos necessaris per sobreviure i, a més a més, ajudar-les a millorar en relació amb l'ocupabilitat i la integració social. Fan referència, doncs, a la justícia, la igualtat i la llibertat. Així doncs, Units Podem considera que aquesta mesura és essencial perquè tothom pugui exercir amb dignitat la seva condició de ciutadania, i creu que la tramitació d'aquesta llei és un primer pas cap a una modificació integral del sistema de rendes que ens permeti transitar cap a la implementació d'una renda bàsica. Aquest darrer tipus de renda estaria molt més lligat al concepte de llibertat, ja que tenir assegurat un ingrés mínim és l'única manera de poder actuar i prendre decisions amb total autonomia.

Estaríem parlant, doncs, d'una política social més avançada, que miri cap al segle XXI, que apoderi les persones i en reforci les seves capacitats, que defugui la mirada més assistencial i promogui la llibertat i l'autonomia de les persones. Càritas, per exemple, no comparteix que l'enfocament només cobreixi l'àmbit de l'ocupació i no sigui una mena de garantia de supervivència de mínims. No es tracta de no reconèixer la necessitat de resoldre la desocupació de llarga durada, sinó de reconèixer que la renda mínima ha de prioritzar les persones que ni tan sols disposen d'una feina com a mecanisme d'inserció laboral i d'obtenció de rendes.

En la mateixa línia, el PSOE considera que aquesta prestació afronta una necessitat bàsica, i insta els poders públics al compliment de diverses obligacions de caràcter polític, social i moral: lluitar contra la pobresa i l'exclusió social, defensar la societat del benestar, combatre l'exclusió i la marginalitat social, i garantir a tots els ciutadans els recursos que els calen per cobrir les necessitats bàsiques. I, com que moltes d'aquestes situacions són conseqüència de la desocupació, especialment la desocupació de llarga durada, la mesura també es justifica com a eina eficaç per ampliar la cobertura als desocupats i a les famílies que avui dia no reben cap prestació. Els socialistes consideren que aquesta mesura afavoriria un repunt econòmic, ja que, en millorar la renda dels ciutadans, s'incrementaria el consum, i amb aquest, l'activitat econòmica i l'ocupació.

Ciutadans, en canvi, es va mostrar disconforme amb la concepció de la mesura, i va reforçar el seu missatge d'apostar, no per una societat rendista i dependent, sinó per una societat d'oportunitats. Així doncs, va titllar la renda mínima d'«antiliberal i antiprogressista», segons les paraules d'Antonio Roldán. Davant el text de la proposició de llei, que assenyala l'objectiu específic de garantir uns ingressos mínims a totes aquelles persones que, podent treballar i volent fer-ho, no poden, aquesta formació va apostar per canviar de paradigma i treballar pel foment de l'ocupació, perquè els qui puguin i vulguin treballar tinguin la possibilitat de fer-ho realment.

I en aquesta línia de defensa de la creació d'ocupació, entesa com el millor instrument de lluita contra la pobresa i l'exclusió social, hi ha també el Partit Popular, que tampoc no veu clar que la mesura proposada sigui necessària, atès que, tal com van assenyalar els seus representants, no parlariem d'una renda mínima si abans no s'haguessin destruït tants llocs de treball. En el seu discurs afirmen que prioritzen l'ocupació en comptes de la creació d'una prestació nova. Per això van presentar una esmena a la totalitat i van proposar que es creés un grup de treball que estudiés el mapa de prestacions de protecció social existents, amb la intenció de millorar-lo. En paraules de la diputada Susana López Ares, «abans d'afegir i crear una prestació nova, en primer lloc cal conèixer què és el que tenim, i, per fer-ho, és imprescindible clarificar el mapa de prestacions existents».

En aquest punt, cal puntualitzar que, si bé és cert que històricament l'ocupació ha estat l'eina per sortir de la pobresa i l'exclusió social, el problema actual és precisament que la situació de precarietat laboral i els baixos salaris provoquen que tenir feina ja no sigui cap garantia per sortir de la pobresa, tal com ho demostra el fet que el 13% dels treballadors visquin per sota del llindar de pobresa. Ja no n'hi ha prou de tenir feina, l'ocupació no garanteix la subsistència de molts ciutadans. És justament per aquest motiu que han sorgit propostes per incrementar la renda dels treballadors; per exemple, fent compatible aquesta prestació amb el treball autònom o per compte d'altri. En parlarem més endavant.

Finalment, un altre argument per impulsar aquesta prestació és el de l'estabilitat democràtica, ja que el finançament del creixement econòmic a base de salaris baixos i desigualtat pot constituir un medi de cultiu de populismes i problemes socials.

No obstant això, a l'altra banda del debat, hi ha partits que consideren que són precisament mesures inassumibles a la pràctica, com ara la prestació d'ingressos mínims, les que generen més desafecció i desconfiança vers la classe política, i provoquen, d'aquesta manera, l'augment dels populismes.

5.3. Dret subjectiu, universalitat i condicionalitat

Un dels aspectes fonamentals i més destacables d'aquesta prestació és que estigui configurada com un dret subjectiu i, com a tal, estigui garantida i sigui exigible en qualsevol moment sense restar condicionada a la disponibilitat pressupostària. A més, a la proposició de llei es defineix com a universal, perquè poden accedir-hi tots els ciutadans que reuneixin els requisits que s'exigeixen. No obstant això, no és exactament una prestació universal, ja que restringeix el col·lectiu al qual s'adreça. Sobre aquest punt, es van posar damunt la taula propostes com ara graduar la prestació prioritzant, a l'inici, les llars i les persones en una situació més precària, i introduint-hi també elements de condicionalitat (llindars de renda); la possibilitat d'ocupar-se, primer, de les persones en situació de necessitat i, posteriorment, ampliar l'ajut en funció de les circumstàncies familiars, o bé ampliar-la, des de l'inici, com una prestació familiaritzada, o que tingués una part bàsica i un complement familiar. També hi va haver qui, des d'una posició més propera a la renda bàsica, veia la universalitat com la meta final d'aquesta mena de prestacions.

Tot i que es tracta d'una mesura condicionada, un dels aspectes que susciten un debat més encès és el de la condicionalitat o incondicionalitat d'aquesta mena de prestacions. Per a alguns grups polítics i experts, la percepció de la renda s'ha d'incorporar a la legislació com un dret subjectiu, únicament condicionat al nivell de renda de la llar, i no a la participació en cap mena de programa social ni a d'altres qüestions. Això suposa una evolució de la lògica de la contraprestació a la lògica del compromís dels ciutadans amb la societat. Els qui aposten per una mesura totalment incondicionada argumenten, entre altres qüestions, que la renda bàsica permet posar fi a «la trampa de la pobresa», ja que no penalitza per incompatibilitat d'ingressos les persones en situació d'exclusió quan troben feina, o, segons Daniel Raventós, perquè redueix els costos administratius, posa fi a l'estigmatització associada als subsidis condicionats i millora la cobertura. No obstant això, hi ha qui pensa que cal reforçar la condicionalitat de la mesura i vincular-la a l'obligació d'acceptar una feina i de participar en cursos formatius, i fins i tot plantegen la possibilitat de condicionar-la a la realització de treballs per a la comunitat.

5.4. Gestió de les competències

Un dels aspectes més polèmics d'aquesta prestació fa referència al marc competencial i de corresponsabilitat fiscal. Qui l'hauria de gestionar? Podrien fer-se'n càrrec les comunitats autònomes, tal com passa amb altres prestacions no contributives de la Seguretat Social? Cal incardinar-la en l'àmbit de la Seguretat Social, o podria tenir empara suficient en un altre títol jurídic, com ara el de l'assistència social, que permetria que fos assumida per les comunitats autònomes?

El debat competencial se centra en la seva possible inconstitucionalitat, i en si és una despesa assistencial o no. Segons l'article 148 de la Constitució espanyola, les despeses assistencials corresponen a les comunitats autònomes, mentre que les despeses de la Seguretat Social, d'acord amb l'article 149, corresponen a l'Estat. A més, no hem d'oblidar que les rendes mínimes, emparades en l'article 148 de la Constitució, es desenvolupen com una assistència social. Els juristes seran els qui hauran d'aclarir la situació, però ens trobem davant un tema complex, i hem de ser capaços d'abordar-lo des del diàleg i d'una manera coherent per tal que la prestació

sigui el més eficaç possible, compleixi l'objectiu que es proposa i arribi als qui més la necessiten.

En una banda del debat hi ha els qui, com el PSOE i Units Podem, no hi veuen cap motiu d'inconstitucionalitat i creuen que aquesta prestació vinculada a la Seguretat Social pot ser gestionada per les comunitats autònomes, tal com s'ha fet fins ara amb les pensions no contributives. Assenyalen que no envaeix competències, perquè la renda mínima no va a càrrec del Servei Públic d'Ocupació Estatal, sinó a càrrec de la Seguretat Social, que és de competència estatal. Els qui es mostren d'acord a incorporar la renda mínima a la Llei general de la Seguretat Social, a més, creuen que això no només li dona un estatus més elevat i més drets, sinó que «la blinda perquè no es pugui congelar per raons pressupostàries o de racionalització econòmica i financera», tal com va destacar la diputada Isabel Franco Carmona.

A l'altra banda hi ha els qui, com Ciutadans i el Partit Popular, creuen que aquesta prestació envaeix competències de les comunitats autònomes en els àmbits d'assistència social. Des d'aquesta perspectiva, addueixen que, partint de la distinció entre assistència social i prestació no contributiva de la Seguretat Social, aquesta prestació és assistència social i, per tant, ha de formar part de les competències autonòmiques. Si fos aprovada, aquesta prestació podria ser impugnada davant el Tribunal Constitucional i ser declarada inconstitucional.

Convé destacar l'opinió del diputat del Partit Nacionalista Basc Íñigo Barandiaran, que va afirmar que si aquesta prestació es gestionés des de l'àmbit de la Seguretat Social i fos considerada una prestació de polítiques passives d'ocupació, connectada, al seu torn, amb polítiques actives d'ocupació autonòmiques, no només seria legítim, sinó també necessari i materialment eficaç que es transferís immediatament a les autonomies, almenys en l'àmbit del País Basc, per tal que pogués ser gestionada amb èxit.

Sobre el tema de les competències, hi ha diverses esmenes presentades perquè la gestió de la prestació es produeixi des de l'Imsero i els serveis socials de les comunitats autònomes, o des dels serveis d'ocupació de les comunitats autònomes i sota la coordinació i la supervisió del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

D'altra banda, alguns experts i diputats es van referir al tema de la corresponsabilitat fiscal. Si el finançament es deixés en mans de l'Estat, a través de la Seguretat Social, i la gestió fos autonòmica, es produiria una falta de corresponsabilitat fiscal que desembocaria en una gestió imperfecta. Segons Conde-Ruiz, les autonomies podrien acusar una manca d'incentius i preferir que fos l'Estat el que assumís la despesa completa. I si, finalment, l'Estat acabés finançant una prestació de la qual es beneficiarien les comunitats autònomes, perdriem la corresponsabilitat fiscal. Per tant, es proposa que qui tingui la competència n'assumeixi la responsabilitat del finançament i la gestió pressupostària, o que, tal com assenyala Conde-Ruiz, la prestació es dissenyi conjuntament amb les autonomies i que aquestes no s'ocupin únicament de la gestió, sinó que participin també amb l'Estat en el finançament.

Una altra qüestió interessant és si la prestació és compatible, incompatible o complementària amb les rendes mínimes autonòmiques. De fet, es van presentar diverses esmenes en relació amb la compatibilitat d'aquesta prestació amb les rendes mínimes autonòmiques. La prestació no aclareix si és incompatible amb les rendes mínimes autonòmiques, o bé si aquestes computen a l'hora de calcular el límit d'ingressos. Hi ha qui suggereix que sigui una renda mínima estatal sobre la qual puguin legislar les comunitats; d'altres, en canvi, es mostren partidaris de complementar aquesta prestació estatal amb les rendes mínimes autonòmiques, cosa que permetria adequar-les a les diferències en el cost de vida que hi ha entre els

diferents territoris. En aquest punt, els sindicats van proposar que les comunitats autònomes que estan per sota d'aquest ajut de 431 euros no l'haurien de prestar i el podrien destinar a altres recursos.

A continuació, analitzarem les tres vies proposades per Fernández Maíllo, representant de Càritas, durant la seva intervenció:

- 1 Una prestació assumida per la Seguretat Social, que posa l'èmfasi en els mínims comuns, la cohesió social i la igualtat de drets. Aquesta prestació pivotaria sobre l'eix d'uns mínims comuns en tot el sistema autonòmic de rendes mínimes.
- 2 Una llei de mínims de caràcter estatal, que reforçaria el pilar dels serveis socials i de l'acció social autonòmica.
- 3 Un nou pla concertat en relació amb les rendes mínimes autonòmiques, que remarcaria les capacitats de col·laboració entre actors i reforçaria el pilar dels serveis socials i de l'acció social autonòmica.

Finalment, cal assenyalar que, tot i que es tracta d'un tema d'una gran complexitat i que s'ha d'estudiar i de debatre amb profunditat, una proposta que va tan a fons com la d'aquesta prestació s'ha de basar en la col·laboració entre els diferents nivells administratius. Així doncs, s'ha de passar de les incompatibilitats a la cooperació, i ha de ser dissenyada des de la col·laboració. En aquest sentit, no hauríem de passar per alt les recomanacions sobre aquest tipus de mesures que acostumen a fer els experts pel que fa a l'interès d'aprofitar la proximitat amb els ciutadans i la flexibilitat més gran que té l'Administració local, entesa especialment com a porta d'entrada al sistema. Això, però, requereix que els serveis socials dels ajuntaments millorin.

5.5. Quantia

La quantia que preveu la llei correspon al 80% de l'IPREM (Indicador públic de renda d'efectes múltiples), és a dir, 5.163,22 euros l'any. Encara que el debat no va girar prioritàriament al voltant d'aquest punt, és cert que grups com Units Podem consideren que cal augmentar aquesta dotació, ja que creuen que l'import de 431 euros el mes és insuficient, perquè no permet sortir del llindar de pobresa.

Aquest tema obre també un debat interessant: a partir de quin llindar d'ingressos es considera que una persona pot tenir una vida digna? Fernández Maíllo va proposar tenir com a horitzó un llindar de pobresa relativa (680 euros per a una persona sola o 1.400 per a una família de quatre membres), o bé fixar el límit per sobre del llindar de pobresa severa, i al més a prop que es pugui del llindar de pobresa relativa. En relació amb aquesta qüestió, també van sorgir opinions diferents sobre si la quantia s'ha de vincular a l'IPREM o al salari mínim interprofessional. Units Podem va presentar una esmena perquè la prestació es vinculi al salari mínim interprofessional. Esquerra Republicana, per la seva banda, va fer al·lusió al fet que l'IPREM ha quedat desfasat, perquè ha crescut a un ritme molt menor que el salari mínim interprofessional, raó per la qual s'ha restringit l'accés als ajuts per a les economies familiars més desafavorides.

5.6. El problema dels incentius, la compatibilitat amb l'ocupació i el frau

Aquest informe conté un capítol sencer dedicat al problema dels incentius associats a mesures com ara la prestació d'ingressos mínims, desenvolupat per Ignacio Conde-Ruiz. Aquí ens limitarem a exposar els principals aspectes que van sorgir en relació amb els desincentius que pot generar aquesta iniciativa, a partir dels quals es va produir també una reflexió interessant sobre el frau i la necessitat de compatibilitzar o no la prestació amb l'ocupació.

Tal com està proposada, en ser incompatible amb el fet de tenir una feina, aquesta prestació genera un problema de desincentius per a l'ocupació (tret que el salari sigui molt més elevat) i també amb les persones inactives, que, tal com assenyala Conde-Ruiz, es podrien activar per cobrar la prestació i generar un «efecte crida». La solució podria consistir, per exemple, a introduir-hi incentius monetaris. En qualsevol cas, i seguint les recomanacions de l'informe *Minimum Income Policies in EU Member States*, és imprescindible reduir els nivells de l'anomenat *non-take-up*, és a dir, evitar que les prestacions no arribin a aquells que les necessiten de debò.

Una de les posicions defensades per evitar els desincentius per a l'ocupació consisteix a apostar per mesures que, més que oferir únicament una quantia econòmica, siguin polítiques actives d'ocupació que millorin l'ocupabilitat i les oportunitats dels ciutadans. Partits com Ciutadans consideren imprescindible que aquestes polítiques actives d'ocupació es promoguin i es millorin mitjançant la imposició d'obligacions als beneficiaris, com ara la de participar en itineraris d'inserció i de formació. Cal no oblidar que la proposta ja estableix com a requisit ser demandant d'ocupació i l'obligació de participar en un itinerari de millora de l'ocupabilitat i de recerca d'ocupació.

Hi ha força consens sobre la necessitat d'invertir més i millor en les polítiques actives d'ocupació i millorar el funcionament dels serveis públics d'ocupació, i, també, dels programes de formació i qualificació. De fet, diversos experts van remarcar que no únicament s'havia de legislar sobre la prestació, sinó també sobre altres elements, com ara les polítiques actives d'ocupació i uns serveis socials de qualitat. Amb tot, i estretament relacionat amb aquest tema, el debat realment va girar entorn de la qualitat de l'ocupació, ja que molts grups confien que, amb ocupacions de qualitat, indefinides, a jornada completa i amb salaris suficients, les persones no deixarien de treballar per cobrar una prestació. La qüestió de fons és la confiança en el fet que els ciutadans no volen una prestació o un subsidi, sinó una feina digna que els permeti desenvolupar el seu projecte de vida amb llibertat. «La gent no vol viure del sistema. Perquè el treball dignifica», va concloure el diputat socialista González Bayo. El problema és que les noves feines que es creen molt sovint no dignifiquen la vida de les persones.

Precisament a causa de la precarietat del mercat laboral, també s'especula sobre la necessitat de compatibilitzar la prestació amb la feina. Aquest és un tema especialment rellevant en un moment en què la qualitat de l'ocupació a Espanya és més que qüestionable i els salaris no fan possible que moltes persones surtin de la pobresa; un fet que ha estat denominat el fenomen dels «treballadors pobres» (el 13% dels treballadors a Espanya, en l'actualitat). Segons experts com Conde-Ruiz, la prestació d'ingressos mínims seria del tot compatible amb l'ocupació, i permetria posar fi als desincentius laborals. Grups polítics com el PSOE o Units Podem van presentar esmenes per fer compatible aquesta renda amb el treball assalariat o per compte propi a col·lectius amb dificultats especials d'inserció laboral o amb salaris molt precaris. La proposta d'Units Podem és que, en els casos de salaris baixos, la prestació d'ingressos mínims es transformi en una renda diferencial, la quantia de la qual es redueixi en una proporció equivalent al 65% de l'ingrés mensual que percep la persona treballadora. L'any 2017, per exemple, hi haurien accedit les persones treballadores amb un salari de fins a 957 euros, tal com podem observar a la taula següent:

Taula 2. Proposta de renda diferencial compatible amb l'ocupació, 2017

Salari	Renda diferencial (Referencial 88% SMI=623)	Ingressos totals
0	623	623
100	558	658
200	493	693
300	461	761
400	363	763
500	298	798
600	233	833
700	178	878
800	103	903
900	38	938
957	1	958

Font: esmena número 30 de la modificació de l'article segon, apartat 7, presentada pel grup parlamentari confederal d'Units Podem - En Comú Podem - En Marea.

També va sorgir l'assumpte del frau, molt relacionat amb els incentius. Si la prestació no és compatible amb l'ocupació, alguns beneficiaris podrien decidir de «treballar en negre». Les solucions que es van proposar per a aquesta mena de casos anaven en la línia d'establir sancions si el beneficiari no accepta una oferta de feina (a la llei també s'estableixen sancions si el beneficiari no accepta una oferta de feina «adequada»), o no participa en els cursos de formació que se li ofereixen. Amb tot, diversos ponents també es van manifestar en contra d'aquesta actitud de desconfiança vers la població, i de la presumpció d'una certa culpabilitat per part dels desocupats, i van assenyalar que, d'una banda, hi ha població inactiva en situació de pobresa, i, de l'altra, cal confiar en la població, perquè, en general, les persones volen treballar. És, doncs, feina de l'Estat cercar eines perquè situacions com les esmentades no es produeixin. A més, l'evidència mostra que els països amb més programes d'aquesta mena són precisament els que tenen una economia amb un grau d'informalitat més baix, davant de països en els quals, malgrat la gran quantitat de requisits i obligacions que imposen, la informalitat tendeix a ser més elevada.

5.7. És viable aquesta mesura? Com es pot finançar?

Un dels punts més conflictius i que suscita una disparitat d'opinions més gran és, sens dubte, la viabilitat i les possibilitats de finançament d'una prestació, el cost de la qual s'estima en 12.000 milions d'euros, i que veurem amb més deteniment a l'apartat següent.

Les preguntes que ens podem fer sobre el finançament d'aquesta prestació són moltes: hi ha marge pressupostari per finançar una mesura tan important com aquesta? Es podria prescindir d'altres despeses per finançar-la, o bé només cal redistribuir més bé els recursos actuals? Tractant-se d'una mesura per ampliar la protecció social als desocupats i a les famílies en situacions de pobresa i vulnerabilitat, considerem que l'esforç de finançament que caldria fer és excessiu?

El president de l'AIReF (Autoritat Independent de Responsabilitat Fiscal), José Luis Escrivá, va assenyalar en la seva compareixença a la Comissió que Espanya, més

que un problema de despeses, té un problema d'ingressos, i que la redistribució en un món globalitzat és més difícil d'aconseguir amb els impostos que no pas amb les despeses, si bé redistribuir més i millor no té a veure únicament amb el nivell de despesa. «Ens costa veure que la despesa de l'Estat pugui anar gaire més enllà dels nivells actuals», va concloure Escrivá.

Ciudadans i el Partit Popular es van mostrar molt escèptics sobre les possibilitats de finançar aquesta mesura. Van assenyalar que no hi ha marge de maniobra i van posar l'èmfasi en el fet que només hi hauria dues opcions: incrementar els impostos, una mesura que faria disminuir la renda disponible de les famílies, l'activitat econòmica i l'ocupació, o bé reduir altres serveis públics essencials, com ara els d'educació o sanitat. També cal mencionar aquí l'esmena que va presentar el Partit Popular, amb una proposta de creació d'un fons estatal de rendes mínimes que contribueixi al finançament de determinades prestacions autonòmiques.

Per contra, Units Podem i el PSOE no consideraven que fos una despesa tan desmesurada, i en veien factible el finançament. Els primers van proposar de millorar la recaptació de l'impost de societats o fer una reforma fiscal més progressiva que ens permeti acostar-nos als nivells de recaptació fiscal europeus. El PSOE va plantejar també que s'emprin els increments de productivitat derivats dels avanços tecnològics i que es redistribueixin millor els recursos que ja tenim.

En relació amb el finançament d'aquesta proposta, també és important tenir en compte quina Administració n'hauria d'assumir el cost. La prestació actual seria finançada pels pressupostos generals de l'Estat, i, com que respon al principi d'exigibilitat, no es podria condicionar a la disponibilitat pressupostària. Sobre aquest punt, Podem va presentar una esmena que afegia que ha de ser amb una partida «suficient i amb caràcter finalista».

Fernández Maíllo va proposar que l'aplicació d'una renda garantida es basés en la reconversió del sistema actual de rendes mínimes, i que anés associada a un cofinançament a parts iguals entre l'Estat i les comunitats autònomes. I Escrivá va destacar que el finançament d'aquesta mena de prestacions varia força segons els països. Hi ha quatre o cinc estats que les financen, en gran part o totalment, de manera local; altres països, en canvi, disposen d'esquemes mixtos, amb un finançament parcialment local i parcialment estatal, encara que la gestió final sigui local. En aquest sentit, es qüestionava si era idoni que la càrrega de la prestació recaigués sobre la baula més feble en funció de la fiscalitat, o si, atesa la situació actual de les administracions públiques, aquesta competència havia de correspondre a les administracions que tenen superàvit.

5.8. Cost

El novembre del 2017, Escrivá va comparèixer davant la Comissió que tramita aquesta proposició de llei per analitzar les bases i el cost d'una possible aplicació de la renda mínima a Espanya. Arran d'aquella compareixença, el març del 2018 el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social va sol·licitar a l'AIREF que elaborés un estudi amb una anàlisi integral dels programes i els ajuts ja existents, i una comparació dels sistemes o ajuts semblants vigents en països del nostre entorn i, en particular, de la Unió Europea. Així mateix, aquest estudi havia d'incloure una anàlisi en profunditat del programa de renda mínima, una estimació dels costos, una projecció dels efectes que tindria i una valoració de l'impacte que causaria en la sostenibilitat del sistema de seguretat social. Per elaborar aquest estudi sobre la renda mínima, l'AIREF va voler comptar amb la col·laboració del col·lectiu de treballadors socials. Escrivá va anticipar una estimació dels costos i de l'increment del dèficit que aquesta prestació suposaria, partint del fet que es tracta d'una mesura de gran impor-

tància, amb un potencial efecte redistributiu molt significatiu i també amb un cost fiscal rellevant.

Per analitzar l'impacte econòmic i els costos que el sistema de protecció social té en l'actualitat, Escrivá va començar revisant succintament el mapa de prestacions. La prestació contributiva per desocupació representa, aproximadament, un punt del PIB, amb una mica més de 750.000 beneficiaris. Les prestacions no contributives, en canvi, representen un 0,6% del PIB, amb més d'1.100.000 beneficiaris. Dins d'aquest grup, destaca la prestació dels subsidis, amb una dotació de prop de mig punt del PIB i 850.000 beneficiaris, i, pel que fa a la renda activa d'inserció, arriba a 226.000 beneficiaris i té un cost de 1.200 milions d'euros. Respecte dels programes autonòmics, amb un cost agregat d'uns 1.400 milions d'euros (una quantitat que no arriba a dues dècimes del PIB), arriben a un total de 320.000 beneficiaris, però amb diferències importants pel que fa a la quantia, la cobertura o l'efecte redistributiu. Entre les prestacions no contributives del Servei Públic d'Ocupació Estatal i dels programes autonòmics, doncs, podem donar la xifra de 0,7 punts del PIB. A aquests costos, hauríem de sumar-hi uns altres 700 milions d'euros, que és el que actualment gasten els ajuntaments en programes assistencials de diferent naturalesa.

Partint de la despesa actual, amb resultats més o menys qüestionables, l'AIRef, amb els càlculs de l'Enquesta de condicions de vida, va estimar que hi havia una forquilla de beneficiaris que anava d'1.900.000 a 2.200.000 persones. És a dir que, sense tenir en compte el complement addicional que planteja la proposició de llei per a menors o familiars a càrrec, es tractaria d'un cost d'entre 6.000 i 13.000 milions d'euros. Si hi afegíssim un complement addicional del 20% de l'IPREM, tal com estableix la llei proposada, el cost augmentaria una mica més de 7.000 milions d'euros, i la xifra total arribaria a 15.000 milions d'euros.

Escrivá va oferir també estimacions dels costos que suposarien algunes de les esmenes plantejades. Per exemple, si no s'establís el requisit d'un temps mínim de registre previ com a demandant d'ocupació, hi hauria més beneficiaris, i això incrementaria el cost entre 1.400 i 2.800 milions d'euros. En l'esmena sobre la renda personal del 150% del salari mínim i la renda de la llar per persona del 250%, l'increment de la despesa oscil·laria entre els 4.900 i 7.000 milions d'euros més; d'altra banda, si l'edat mínima d'accés a la prestació fos de 26 anys, el cost disminuiria entre 800 i 1.300 milions d'euros.

Finalment, l'estudi que s'havia sol·licitat a l'AIReF determinava un cost de la iniciativa sindical que oscil·lava entre els 7.200 i els 9.800 milions d'euros. Com alternativa, proposaven una renda estatal focalitzada en les llars més pobres que tindria un cost d'uns 3.500 milions d'euros i estaria dissenyada en dos trams (el primer, per a les persones en la situació més dolenta, i el segon, per fill a càrrec) o una altra prestació que es reduiria segons la renda del beneficiari.

Taula 3. Estimació prospectiva de possibles resultats de la prestació d'ingressos mínims, 2017

Estimació d'impactes	
Cost fiscal sense complement addicional per menors o familiars a càrrec	Entre 6.000 i 12.800 milions d'euros
Cost fiscal amb complement addicional 20% IPREM per menors	Entre 7.100 i 15.300 milions d'euros

Anàlisi de sensibilitat

Esmenes

Impacte estimat

1. Inscrit com a demandant d'ocupació sense mínim de temps	Entre 1.400 i 2.800 milions d'euros
Renda personal del 150% de l'SMI i renda de la llar per persona del 250% de l'SMI	Entre 4.900 i 7.200 milions d'euros
3. Edat mínima 26 anys	Entre -800 i -1.300 milions d'euros

Font: elaboració pròpia a partir de l'AIReF.

En aquest punt, m'agradaria fer una reflexió sobre el cost d'aquesta mesura: amb què comparem la xifra de 12.000 milions d'euros? És una quantitat massa elevada o és una quantitat raonable, quan es tracta de protegir persones i famílies en situació de necessitat? Cal plantejar-se, també, si no és més elevat el cost que suposa prescindir de prestacions com aquesta en funció de la desigualtat, la pobresa, els problemes socials, etc.

Els diferents partits polítics van recordar moltes vegades els 40.000 milions d'euros perduts en el rescat a la banca, els milions d'euros que es van retallar en prestacions per desocupació entre l'any 2011 i el 2017 (uns 12.000 milions d'euros, aproximadament) o els 8.000 milions d'euros d'estalvi en la reforma fiscal del 2015.

A la taula següent podem comparar aquests 12.000 milions d'euros amb algunes de les partides dels pressupostos generals de l'Estat del 2018, i fer-nos una idea més aproximada de la despesa d'aquesta prestació per comparació a altres despeses actuals, com ara les destinades a defensa (8.087 milions d'euros), desocupació (17.702 milions d'euros) i més prestacions econòmiques, que inclouen, entre d'altres, la incapacitat temporal (14.388 milions d'euros) i el pagament del deute públic (31.547 milions d'euros).

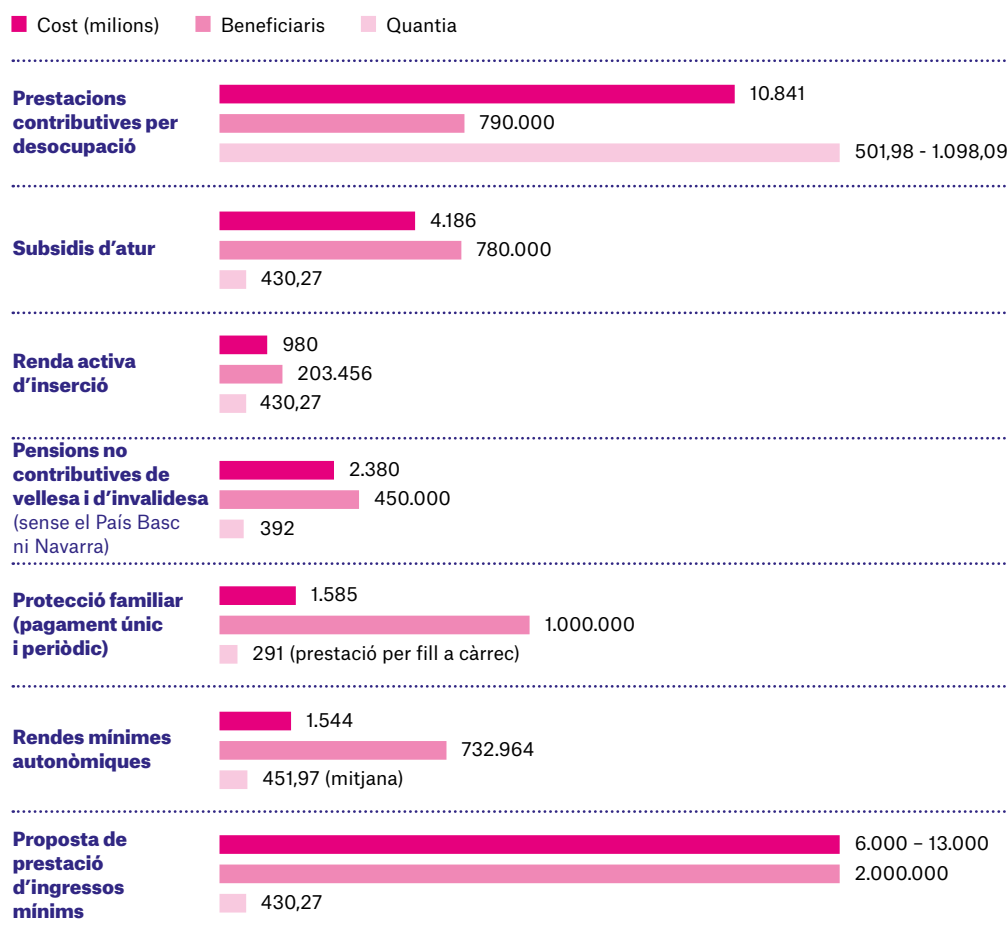
Taula 4. Política de despeses. Estat consolidat, 2018

Serveis públics bàsics	19.867
Defensa	8.087
A. Actuacions de protecció i promoció social	189.093
Pensions	144.834
Altres prestacions econòmiques	14.388
Desocupació	17.702
B. Producció de béns públics de caràcter preferent (educació, sanitat i cultura)	7.689
Total de la despesa social (A+B)	196.782
Total de la despesa social sense desocupació	179.080
Actuacions de caràcter econòmic	29.650
Recerca, desenvolupament i innovació	7.044
Actuacions de caràcter general	107.925
Deute públic	31.547
Total	354.225

Font: Ministeri d'Hisenda, Pressupostos generals de l'Estat, 2018.

A la taula següent es desglossen algunes de les partides més rellevants destinades a prestacions, i s'hi inclou tant el cost com el nombre de beneficiaris, atès que aquesta variable també és important per reflexionar sobre si el cost de la prestació d'ingressos mínims és massa elevat o no. Per exemple, la despesa en rendes mínimes autonòmiques és de 1.544 milions d'euros, i el nombre de beneficiaris, 732.964, mentre que els 4.186 milions d'euros destinats a prestacions per desocupació van destinats a 780.000 persones:

Taula 5. Exemples de prestacions, 2018

Font: Ministeri d'Hisenda, Pressupostos generals de l'Estat 2018 i Seguretat Social.

A partir d'aquestes dades, queda clar que, des del punt de vista fiscal, es tracta d'una iniciativa amb un impacte econòmic, i que el seu finançament afectaria la sostenibilitat dels comptes públics. Les estimacions de l'AIREF indiquen que l'increment del dèficit públic seria entre 0,5 punts i 1,5 punts del PIB, cosa que ens apartaria de l'objectiu d'equilibri pressupostari i tindria un impacte important en el deute.

Cal destacar, però, el desequilibri que Escrivá va fer notar en la seva compareixença entre les fonts de finançament, les competències i el nivell de despesa que se'n deriva per a cadascuna de les administracions. Si descomponem el dèficit estructural – que, si no es prenen mesures adequades, serà del 2% del PIB l'any 2020 –, observem que la suma del dèficit de l'Estat i de la Seguretat Social representa estructuralment un dèficit del 2,5%; això vol dir que la suma de les comunitats autònomes i dels ajuntaments presenta un superàvit estructural de vora mig punt.

També hem de tenir en compte l'elevat deute públic. Si bé els ajuntaments estan ja per sota del 3% del seu objectiu de deute a llarg termini, el dèficit i els deutes de les

comunitats autònomes i la Seguretat Social, sobretot, van en augment. De fet, de la desviació de 40 punts que hi ha entre l'objectiu de deute públic del 60% del PIB i el 100% en el qual ens trobem actualment, 28 punts són atribuïbles a l'Administració central, consolidada amb la Seguretat Social, i 12 corresponen a les comunitats autònomes (malgrat que hi ha diferències molt significatives entre comunitats). Tal com assenyala l'AIReF, «una prestació de la Seguretat Social finançada per l'Estat incidiria en les administracions que tenen un problema més agut de dèficit i deute». Per tant, una proposició com la que s'ha plantejat requereix que s'analitzi quina és la situació de les diferents administracions per determinar quin seria el finançament més adequat, sobretot per no continuar sobrecarregant-ne algunes i augmentar així els desequilibris, i també per facilitar-ne la gestió. Fer aquesta anàlisi és essencial per tal que la mesura sigui sostenible al llarg del cycle econòmic.

5.9. Altres debats

Fins aquí hem vist alguns dels aspectes que han format part del debat polític sobre aquesta prestació d'ingressos mínims. Podríem parlar de molts més punts, però ens limitarem a esmentar només alguns dels interrogants que s'han formulat al llarg del debat.

En primer lloc, sobre el límit d'ingressos per accedir a la prestació. Quin és el nivell d'ingressos per sota del qual es considera que no es poden satisfer les necessitats bàsiques? O bé, de quina manera es computarà la manca de recursos, tenint en compte que moltes d'aquestes persones no fan la declaració de la renda o no han cotitzat mai? Aquí és on més se senten les veus que defensen la necessitat que els serveis socials siguin la porta d'accés a la prestació.

Una altra qüestió és si en el càlcul d'aquest límit de renda s'ha de considerar la unitat familiar (criteris de l'INE) i excloure la pensió alimentària dels fills. En aquest punt, destaca una esmena presentada pel PSOE per tal que en el còmput del límit d'ingressos es tingui en compte la situació de les llars monoparentals de menys d'un any d'antiguitat o de les persones que no estan obligades a presentar l'IRPF. Units Podem proposa que sigui inferior al 150% del salari mínim interprofessional anual, o del 250% d'aquest mateix salari mínim interprofessional multiplicat pel nombre de membres en primer grau de consanguinitat i afinitat de cada unitat econòmica.

En relació amb els requisits, es van posar en dubte aspectes com ara si el més convenient per accedir a la prestació és exigir que el beneficiari hagi estat registrat com a demandant d'ocupació de manera ininterrompuda per un període de 12 mesos –tal com estableix la proposició de llei–, ja que, d'aquesta manera, davant de determinades circumstàncies imprevistes –per exemple, una viduïtat, un divorci, etc.–, poden quedar-ne exclosos alguns col·lectius. Alguns grups també van presentar esmenes, perquè, si allò que és fonamental és aconseguir una prestació que sigui eficient i eficaç, i que realment arribi als que estan en una situació de necessitat, consideren que el requisit de ser demandant d'ocupació pot ser problemàtic, atès que no totes les persones que estan en situació de pobresa es poden activar per a l'ocupació, i cal poder donar resposta a tothom.

Respecte de l'edat d'accés, Units Podem va fer una esmena perquè les persones majors de 16 anys emancipades i els majors de 18 anys sense prestació vitalícia de la Seguretat Social, que estiguin empadronats, no tinguin recursos i estiguin inscrits com a demandants d'ocupació puguin accedir també a aquesta prestació.

I, pel que fa a la durada, la discussió oscil·la entre mantenir la prestació mentre duri la situació de necessitat, tal com estableix la proposta, o durant un temps concret, tal com s'especifica en molts altres ajuts. Una esmena socialista fins i tot

planteja que cal evitar que la persona quedi desprotegida mentre es produeixen les altes i les baixes en la gestió de la prestació.

Al llarg del debat parlamentari, també es van exposar altres propostes que val la pena recordar. Una d'aquestes propostes és el complement salarial de Ciutadans, que es faria efectiu amb la renda, és a dir, que «vostè rebria aquesta prestació al final de l'any, i la cobraria després amb la renda, la qual cosa ajudaria a evitar el frau i permetria que el que ja hi hagi afluït», segons va explicar el diputat José Cano.

També destaca l'esmena de la formació taronja que proposava la reformulació completa d'aquesta prestació d'ingressos mínims per crear una nova prestació per desocupació de caràcter assistencial, denominada «prestació d'activació per a l'ocupació», que substituiria tant l'actual subsidi d'atur com altres prestacions derivades de la participació en programes temporals de foment de l'ocupació adreçats a persones desocupades, i que aniria acompanyada d'un itinerari individual i personalitzat per a l'ocupació.

Units Podem és partidari d'ampliar aquesta mena de prestacions i de transitar cap a una renda bàsica «universal i suficient, que se sumi a la resta dels drets socials que existeixen actualment al nostre sistema democràtic i de dret, i que en cap cas els substitueixi», tal com estableix una de les esmenes presentades per la formació.

Per avançar en el sistema de protecció dels desocupats i en la resposta a les famílies més vulnerables, els representants del Partit Popular van proposar la targeta social universal, que identificaria les diferents prestacions per poder regular-les, i fins i tot incorporaria les prestacions d'organitzacions no governamentals que fossin subsidiàries de l'Administració.

Cal destacar la proposta d'ingrés mínim vital per part del PSOE, que s'ocupa, en primer lloc, del dret subjectiu d'aquell que el demana i, després, de la unitat familiar, ja que inclou un increment de la prestació per cada fill.

En el debat es van plantejar també altres propostes com ara l'extensió de la renda garantida a treballadors pobres a partir d'un programa de bonificació de l'ocupació, l'augment de la protecció a la família i la infància amb l'ampliació de la cobertura actual de la deducció fiscal reemborsable per a famílies nombroses, o bé l'impost negatiu sobre la renda, que resoldria el problema dels desincentius per a l'ocupació, ja que es mantindria una part de la prestació en funció del salari.

Des del punt de vista pràctic, és a dir, per tal que la prestació pugui complir realment l'objectiu que es proposa (ja hi ha altres esmenes en aquest sentit), sorgeix el dubte sobre si ha de ser un requisit obligatori que el sol·licitant tingui un compte bancari per accedir al recurs, o bé si s'ha d'instar l'òrgan gestor perquè se n'ocupi. També hi ha esmenes sobre altres temes, com ara el moment d'entrada en vigor de la prestació, que a la proposició de llei s'indica que sigui l'endemà mateix del dia que es publiqui al BOE, mentre que el Partit Nacionalista Basc, per exemple, proposa que sigui el primer dia de l'any següent al de la data de publicació al BOE.

Finalment, cal assenyalar la importància de l'opinió pública, com també l'acollida i el suport social que tindria aquesta mesura. Partim del fet que aquesta proposició neix d'una iniciativa legislativa popular a la qual van donar suport més de 700.000 ciutadans. No obstant això, és fonamental explicar-ne correctament el funcionament a la ciutadania, les característiques, els principis i els objectius, perquè compti amb el suport social necessari. És vital que la societat senti que les polítiques públiques compleixen efectivament els seus objectius, i, per aconseguir-ho, tal com plantegen algunes esmenes, cal disposar de sistemes d'avaluació d'aquesta mena de prestacions.

6. Conclusió

La iniciativa legislativa popular per a l'establiment d'una prestació d'ingressos mínims en l'àmbit de la Seguretat Social ha provocat que a Espanya s'iniciés un debat intens i interessant sobre la necessitat de revisar i millorar el mapa actual de prestacions socials, així com sobre la idoneïtat d'introduir noves eines que siguin capaces de donar resposta a les necessitats socials davant les noves situacions de desigualtat i de canvi associades als efectes de la darrera crisi econòmica i a la revolució tecnològica.

Un debat primordial en el qual detectem que hi ha un consens generalitzat sobre el diagnòstic de la situació, que presenta uns nivells de desocupació i desigualtat elevats, col·lectius que no reben cap mena de cobertura i el risc que aquestes situacions empitjorin amb els canvis derivats de la revolució tecnològica. Hi ha, doncs, una opinió comuna sobre la necessitat de millorar el mapa de prestacions existent. En canvi, però, les posicions són molt diferents quan es tracta de determinar si aquesta reformulació del sistema ha de consistir únicament en la reordenació i millora de les prestacions actuals, si hi han d'entrar en joc nous instruments –per exemple, la prestació d'ingressos mínims proposada–, o, fins i tot, si hem de transitar progressivament cap a una renda bàsica incondicional i universal.

Les opcions són diverses i les característiques que poden adoptar les noves prestacions –pel que fa a la quantia, els límits d'ingressos, les compatibilitats, la condicionalitat, etc.– també ho són. Però aquesta prestació d'ingressos mínims, amb els defectes que té i els aspectes que cal millorar, és un pas més en el camí per reforçar el nostre estat del benestar, lluitar contra la pobresa i la desigualtat, i garantir un nivell mínim d'ingressos que permeti que qualsevol persona pugui dur a terme el seu projecte de vida amb dignitat i en llibertat.

R

Referències

Referències

- ARCARONS, J., D. RAVENTÓS, L. TORRENS (2017):** «Renta básica incondicional. Una propuesta de financiación racional y justa», Barcelona: Ediciones del Serbal.
- AUTORIDAD FISCAL INDEPENDIENTE (2017):** «Presentación Proposición de ley de renta mínima por José Luis Escrivá en el Congreso de los Diputados». Disponible en: <http://www.airef.es/wp-content/uploads/2017/11/2017-11-14-Renta-m%C3%ADnima-PPT-sin-anexo.pdf>
- BOLETÍN OFICIAL DE LAS CORTES GENERALES (2017):** «Enmiendas a la Proposición de Ley sobre establecimiento de una prestación de ingresos mínimos en el ámbito de protección de la Seguridad Social». Disponible a [http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/PopUpCGI?C-MD=VERLST&BASE=pu12&DOCS=1-1&DOCORDER=LI-FO&QUERY=%28BOCG-12-B-3-4.CODI.%29#\(P%C3%A1gina1\)](http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/PopUpCGI?C-MD=VERLST&BASE=pu12&DOCS=1-1&DOCORDER=LI-FO&QUERY=%28BOCG-12-B-3-4.CODI.%29#(P%C3%A1gina1))
- BOLETÍN OFICIAL DE LAS CORTES GENERALES (2016):** «Proposición de Ley sobre establecimiento de una prestación de ingresos mínimos en el ámbito de protección de la Seguridad Social (corresponde a los números de expediente 120/000035 de la X Legislatura y 120/000003 de la XI Legislatura)». Disponible a http://www.congreso.es/public_oficiales/L12/CONG/BOCG/B/BOCG-12-B-3-1.PDF
- CALONGE, S. (2017):** «Desigualdad de la renta e IRPF en los hogares españoles durante la crisis económica, 2007-2015», FUN-CAS, *Papeles de economía española*, núm. 154 (2017).
- COMITÉ EUROPEO DE DERECHOS SOCIALES:** Disponible a <https://archive.crin.org/es/guias/onu-sistema-internacional/mecanismos-regionales/comite-europeo-de-derechos-sociales>
- CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL DE ESPAÑA (2017):** «Políticas Públicas para combatir la pobreza en España». Disponible a <http://www.ces.es/documents/10180/4509980/Inf0117.pdf>
- CONSEJO DE EUROPA (1961):** «Carta Social Europea». Disponible a <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2002/1934.pdf?file=t3/fileadmin/Documentos/BDL/2002/1934>
- CONSEJO DE EUROPA, PARLAMENTO EUROPEO Y COMISIÓN EUROPEA (2000):** «Carta de Derechos Fundamentales de la Unión Europea». Disponible a http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_es.pdf
- FEDEA (2018):** «Estudios sobre la Economía Española, 2018-14», Madrid. Disponible a <https://www.fedea.net/tercer-informe-del-observatorio-sobre-el-reparto-de-los-impuestos-y-prestaciones/>
- LÓPEZ LABORDA, J., C. MARÍN, I J. ONRUBIA (2018):** «Observatorio sobre el reparto de los impuestos y las prestaciones monetarias entre los hogares españoles. Tercer informe – 2015».
- MINISTERIO DE HACIENDA (2018):** «Presupuestos Generales del Estado 2018». Disponible a <http://www.sepg.pap.hacienda.gob.es/sitios/sepg/es-ES/Presupuestos/pge2018/Documents/LI-BROAMARILLO2018.pdf>
- PARLAMENTO EUROPEO (2017):** «Minimum Income Policies in EU Members States, Policy Department A for the Committee on Employment and Social Affairs». Disponible a http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595365/IPOL_STU%282017%29595365_EN.pdf
- SEVILLA, J. (1999):** «Sobre pobres y ricos. Una propuesta de renta fiscal universal para España», en J.A. Garde (ed.): *Políticas Sociales y Estado del Bienestar en España*, 275-302, Madrid: Editorial Trotta.
- SEVILLA, J. (2002):** «De nuevo socialismo», Barcelona: Crítica.